

جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت مالیه

Islamic Republic of Afghanistan

Ministry of Finance

Customs Department

ریاست عمومی گمرکات

ریاست حمایت و انکشاف

آمریت تقنین

د افغانستان اسلامي جمهوریت

د مالی وزارت

400-4835

شماره: 7-1-97

مورخ:

موضوع: در مورد ارسال پالیسی مدیریت خطر

به ریاست محترم گمرک کابل؛

به منظور ایجاد سهولت های بیشتر تجارتي، جلوگیری از خطرات گمرکی و تسريع در طی مراحل گمرکی اموال پالیسی مدیریت خطر تعديل و بعد از مهر، نشانی شد و طی مراحل نهایی قانونی و منظوری مقام محترم معینیت عواید و گمرکات به شما ارسال گردید تا مطابق آن اجراءات اصولی و قانونی به عمل آید.

همچنان به کاپی هذا به آمریت محترم تامین روابط نگاشته میشود تا طرز العمل متذکره را ذریعه ایمیل به تمامی گمرک های سرحدی و محصولی ارسال و همینطور از طریق ویب سایت رسمی ریاست عمومی گمرکات و سایر وسایل ارتباط جمعی غرض آگاهی عامه به نشر برساند.

با احترام

شمرو زخان مسجدي

رئیس عملیاتی و سرپرست

ریاست حمایت و انکشاف

کاپیها به:

ریاست عمومی تفتیش داخلی مقام محترم وزارت مالیه

ریاست محترم تنفیذ قانون، ریاست محترم عملیاتی، ریاست محترم امور تخنیکي

گمرک های محترم:

هرات، نیمروز، فراه، کندهار، بلخ، کنر ها، اندخوی، کندز، تخار، بدخشان، خوست، پکتیا، پکتیکا، میدان هوایی بین المللی حامد کرزی.

آمریت های محترم:

ترانزیت داخلی و خارجی، اسیکودا، معافی، جلوگیری از تخلفات گمرکی، مدیریت جلوگیری از تخلفات گمرکی، قیمت گذاری،

احصائیه، نظارت بعد از ترخیص اموال،، تامین روابط، مراقبت سیار، آمریت تعرفه، اکادمی گمرکات و مالیات و شعبه مربوطه

وزارت مالیه
ریاست عمومی گمرکات

پالیسی ملی مدیریت خطر

سال 1396 هجری شمسی

سند ۱۳۹۷، ۱، ۷

ریاست عمومی گمرکات یکی از ادارات مهم و کلیدی جمع آوری عواید دولت جمهوری اسلامی افغانستان می باشد. این ریاست با استفاده از منابع و امکانات و با درک مسوولیت در برابر دولت و جامعه، جهت تطبیق اسناد تقنینی گمرکی فعالیت مینماید.

مسئولیت عمده ریاست عمومی گمرکات جمع آوری محصول و عوارض گمرکی مطابق قانون گمرکات و دیگر اسناد تقنینی گمرکی می باشد. علاوه بر این، ریاست عمومی گمرکات مسوولیت دارد که خدمات گمرکی مقتضی و جوابگوی نیازمندیهای کنونی عرصه تجارت را طبق شرایط و اقتضای زمان و با در نظر داشت معیارهای جهانی، خدمات گمرکی را به مشتریان و جوانب ذیدخل به گونه مسلکی، شفاف، مؤثر و مثمر ارائه نماید.

ریاست عمومی گمرکات این پالیسی را به منظور اعمال کنترل موثر، بهبود قانون پذیری و تسهیل تجارت، طبق احکام فقره (4) ماده (7) موافقتنامه تسهیل تجارت که ذیلاً تصریح گردیده تهیه و ترتیب نموده است:

ا) هر عضو (کشور) تا حد امکان یک سیستم مدیریت خطر را جهت کنترل گمرکی اتخاذ یا تداوم می بخشد.

ب) هر عضو، سیستم مدیریت خطر را به نحوی تنظیم و تطبیق نماید که مانع تبعیض نا موجه یا خودسرانه یا وضع محدودیت های نا مقتضی بر تجارت بین المللی گردد.

ج) هر عضو، کنترل گمرکی و تاحد امکان سایر کنترل های سرحدی را بالای محموله های پُرخطر متمرکز ساخته و ترخیص محموله های کم خطر را تسریع نماید.

ریاست عمومی گمرکات با درک اینکه اتخاذ روش سیستماتیک به منظور تعیین اجراءات مسبب خطر احتمالی بزرگ در مقابل اهداف گمرکی و تمرکز منابع و امکانات بر اتخاذ تدابیر کنترلی، نقش مهمی در جلوگیری از قانون شکنی و تسهیل تجارت ایفا می نماید، روش مذکور را مورد استفاده قرار می دهد. روش سیستماتیک یک تکنیک و شیوه مدیریت خطر است که از سوی سازمان جهانی گمرکات به خصوص در کنوانسیون کیوتو برای گمرکات پیش بینی شده است. این روش به صورت وسیع در سراسر جهان در ادارات گمرکی مورد استفاده قرار می گیرد.

هدف این پالیسی این است که سیستم و عناصر دخیل در مدیریت خطر را با معیارها و بهترین روش های بین المللی همسو و هماهنگ سازد تا رژیم مبتنی بر مداخله گمرک و چک صد فیصد 100% محموله ها با سیستم مدیریت خطر متکی بر معلومات و تفتیش مبتنی بر خطر بعد از تفتیش جاگزین گردد تا به این شکل از یک طرف کنترل لازم از جانب اداره گمرک صورت گیرد و از سوی دیگر تسهیلات بیشتر نیز برای تاجران، وارد کنندگان و صادرکنندگان و به خصوص برای آنانیکه از قانون پیروی می نمایند و سابقه اطاعت پذیری دارند، فراهم گردد.

2. ساحه تطبیق

ساحه تطبیق این پالیسی تمام عرصه هایی است که در آن خطرات گمرکی مطرح باشد. از طرف دیگر، در این پالیسی عناصر اساسی و چگونگی مدیریت خطر شامل ایجاد و تنظیم سیستم مدیریت خطر، شناسایی خطرات استراتژیک و عملیاتی داخلی و خارجی، رسیدگی و برخورد با خطرات و عاملین خطر مشخص می گردد.

3. اصطلاحات

اصطلاحاتی که در این پالیسی مورد استفاده قرار گرفته است، دارای مفاهیم ذیل میباشد:

سنجش محصول و مالیات: عبارت از تعیین مقدار محصول و مالیات قابل پرداخت به اساس کدهای تعرفوی، اسناد تقنینی گمرکی و قوانین مالیاتی می باشد.

کنترول مبتنی بر تفتیش: عبارت از تدابیری است که ریاست عمومی گمرکات توسط آن از دقیق بودن اظهارنامه گمرکی ذریعه بررسی دفاتر، اسناد و سایر معلومات تجاری حصول اطمینان می نماید.

شبکه تنفیذی گمرکی (CEN - Customs Enforcement Network): عبارت از شبکه تنفیذی گمرکات است که از طرف سازمان جهانی گمرکات غرض تبادل اطلاعات استخباراتی میان کشورهای عضو، ایجاد شده است.

بورسی اظهارنامه اموال: عبارت از اقداماتی است که جهت حصول اطمینان از مکمل و درست ترتیب شدن اظهارنامه و اسناد ضروری یا حمایتی آن، مورد استفاده قرار می گیرد.

طی مراحل: عبارت از تکمیل کردن پروسه گمرکی اسناد اموال وارداتی و صادراتی مطابق اسناد تقنینی گمرکی میباشد.

کنترول گمرکی: عبارت از تدابیری است که از سوی اداره گمرک جهت اطاعت پذیری از اسناد تقنینی گمرکی اتخاذ می گردد.

محصول گمرکی: مبلغی است که بر صادرات یا واردات در مطابقت با طبقه بندی و اندازه های مندرج تعرفه گمرکی طبق اسناد تقنینی گمرکی، وضع میگردد.

تخلف گمرکی: عبارت از عدم رعایت اسناد تقنینی گمرکی میباشد.

سند: عبارت است از هر گونه اوراق فیزیکی یا الکترونیکی که برای انتقال اموال و ثبت معلومات و ارقام مورد استفاده قرار می گیرد.

بررسی اموال: عبارت است از معاینه فیزیکی اموال توسط گمرک غرض حصول اطمینان از مطابقت نوعیت، منشاء، وضعیت، مقدار و قیمت اموال با مشخصاتی که در اظهارنامه درج و ارایه گردیده است.

ترخیص اموال: فراهم آوری زمینه دسترسی اظهار کننده بر اموال تا آنرا تحت موقف یا طی مراحل گمرکی قرار دهد.

تفتیش بعد از ترخیص اموال: عبارت از بررسی های دفتری و ساحوی است که جهت حصول اطمینان از رعایت و تطبیق اسناد تقنینی گمرکی در رابطه با اموال ترخیص شده بعد از امضای سند خروجی طبق طرز العمل تفتیش بعد از ترخیص اموال و دیگر احکام اسناد تقنینی ذیربط صورت می گیرد.

خطر: عبارت از احتمال نقض اسناد تقنینی گمرکی می باشد.

تحلیل خطر: عبارت از تجزیه سیستماتیک معلومات قابل دسترس است به منظور تشخیص چگونگی، حدود و پیامدهای احتمالی خطراتی که امکان وقوع آن موجود باشد.

ساحات خطر: عبارت از ساحاتی است که احتمال وقوع خطر در آن متصور باشد.

بررسی خطر: عبارت است از تحقیق و جمع آوری مدارک و اسناد در مورد خطری که بوقوع پیوسته است.

ارزیابی خطر: عبارت است از مقایسه نتایج تحلیل خطر با معیارهای خطر به منظور تشخیص میزان و سطح خطر

شاخص های خطر: عبارت از معیار های مشخص میباشد که جهت انتخاب و رسیدگی به احتمالات عدم تطبیق اسناد تقنینی گمرکی مورد استفاده قرار می گیرد.

مدیریت خطر: عبارت از تطبیق سیستماتیک شیوه ها و روشهایی است که جهت رسیدگی به خطرات و انتقال مصئون محموله ها و اموال دارای خطر مورد استفاده قرار می گیرد.

پروسة مدیریت خطر: عبارت از اجرای سیستماتیک پالیسی‌ها، طرز‌العمل‌ها و شیوه‌هایی است که خطرات را شناسایی نموده و میزان آن را کاهش می‌دهد.

پروفایل (مشخصات) خطر: عبارت از توضیح مجموعه خطرات به شمول ترکیب لست از قبل تعیین شده شاخص‌های خطر است که بر اساس معلومات جمع آوری، تحلیل و طبقه بندی شده توسط بخش مدیریت خطر تهیه شده و بعد از منظوری کمیته استراتژیک مدیریت خطر رسماً به آمریت سیستم آسیکودا غرض ثبت در سیستم ارسال می‌گردد.

کنترول مبتنی بر سیستم: عبارت اند از تدابیری که مطابق اسناد تقنینی گمرکی لازمی بوده و برای بررسی و کنترول اموال و حصول اطمینان از اسناد تقنینی گمرکی در ساحات گمرکی روی دست گرفته میشود.

مدیریت خطرات استراتژیک: عبارت از کنترول و جلوگیری از آن نوع خطراتی است که تمامی اهداف کلیدی اداره را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

مدیریت خطرات عملیاتی: عبارت از تعیین سطح کنترول ضروری جهت اقدامات مؤثر برای خطرات سنجش شده میباشد.

مدیریت خطرات تکتیکی: عبارت است از به کار گیری تجارب و مهارت های شخصی توسط مامورین گمرکی جهت کنترول خطرات آنی و فوری که در جریان طی مراحل اموال مشاهده می شود.

مشخصات (پروفایل) آسیکودا: عبارت از یک مجموعه شاخص های بدست آمده از سند واحد اداری (SAD) و گزینش اظهارنامه ها به منظور بررسی مشخص گمرکی می باشد. این شاخص ها قرار ذیل است:

مسیر سبز (هیچ ممانعت در مقابل اموال وجود ندارد)

مسیر سرخ (تشریح و معاینه فیزیکی اموال)

مسیر زرد (بررسی اسناد یا چک اسنادی)

مسیر آبی (تفتیش بعد از ترخیص اموال)

شعبه ثبت خطرات استراتژیک و عملیاتی: دفتر مرکزی ثبت خطر میباشد که همه خطرات عملیاتی و خطرات قابل ملاحظه و با اهمیت را که به آن راجع میشود، ثبت می نماید.

تکنالوژی NII: این تکنالوژی غرض بررسی محموله ها با استفاده از ماشین های اکسری صورت میگیرد.
فورمه درخواست پروفایل اسیکودا (APR1): این فورمه غرض تهیه و منظوری تمام درخواست های پروفایل خطر برای تاجران اطاعت پذیر و غیر اطاعت پذیر طوری مورد استفاده قرار می گیرد که برای تاجران اطاعت پذیر تسهیلات فراهم گردیده و بر تاجران غیر اطاعت پذیر کنترل جدی تر از طریق تعیین مسیر متناسب با خطر، اعمال گردد.

4. اهداف پالیسی

این پالیسی به منظور تامین اهداف ذیل وضع شده است:

- 1- ایجاد سهولت های بیشتر تجارتي و محیط عاری از تخلفات گمرکی؛
- 2- شناسایی، کنترل و جلوگیری از اموالی که احتمال پرخطر بودن آن موجود باشد؛
- 3- امتیاز دهی بیشتر به وارد کننده گان اطاعت پذیر؛
- 4- حصول اطمینان از اینکه منابع دست داشته به شکل موثر در ساحاتیکه دارای خطر بلند است مورد استفاده قرار می گیرد؛
- 5- ایجاد محیط کاری که در آن تمام کارمندان در قبال مدیریت خطر احساس مسئولیت نمایند؛ و
- 6- حصول اطمینان از اینکه نقاط سرحدی و عبوری، میدان های هوایی، گمرک های محصولی، گدام ها و ساحات گمرکی بصورت درست تحت کنترل و نظارت گمرکی قرار میگیرند.

5. منابع خطرات گمرکی

منابع کثیر خطرات موجود است که میتواند تاثیرات منفی را در نایل آمدن به اهداف استراتژیک ریاست عمومی گمرکات، وارد نماید. احتمال وقوع این خطرات به سطح داخلی (خطرات داخلی) و خارجی (خطرات خارجی) موجود است. بناءً ریاست عمومی گمرکات خطرات داخلی را به صورت سیستماتیک شناسایی و توسط ارتباطات بهتر، استخدام موثر کارمندان، صداقت کاری، تشویق کارمندان و ایجاد محیط عاری از فساد، تلاش میکند تا میزان آن را کاهش دهد. از طرف دیگر این خطرات می تواند با ارائه آموزش های مناسب و به موقع به کارمندان، استفاده از تکنولوژی و وسایل عصری گمرکات، کمپیوتری سازی پروسه های عمده گمرکی، تغییرات در شیوه بررسی و سایر بخش های مربوطه، کاهش یابد.

برای کاهش خطرات خارجی تطبیق استراتژی ها و اطاعت پذیری وارد کننده گان و صادر کننده گان از مقررات گمرکی با استفاده از ساده سازی پروسه ها و پروسیجرها، اتومات سازی پروسه ها و مستند سازی بسیار ضروری است. معرفی استراتژی های استخبارات، تشخیص ساحاتی را که در آن خطر ضیاع قابل ملاحظه عواید

وجود دارد، ساده ساخته و بهبود می بخشد و در نتیجه جمع آوری عواید قابل پرداخت افزایش میابد. استراتژی های کاهش خطر به منظور کاهش تاثیرات منفی عوامل خارجی در پروسه تصمیم گیری اداره گمرکات عملی میگردد.

در مجموع منابع ذیل میتواند احتمال خطر گمرکی را بیشتر سازد:

1- منابع بشری: ریاست عمومی گمرکات با توجه به اهمیت منابع بشری در عرصه جلوگیری از خطرات، توجه خاصی به ظرفیت سازی، ترویج فرهنگ صداقت و امانتداری و جلوگیری از فساد و مبارزه با آن را مبذول می دارد.

2- فقدان امکانات تخنیکی: استفاده امکانات تخنیکی در شرایط فعلی یک ضرورت مبرم است و فقدان یا عدم استفاده موثر از آن خطرساز است. استفاده موثر از تکنولوژی و وسایل و امکانات عصری گمرکی، کمپیوتری سازی پروسه های عمده گمرکات، تغییرات در شیوه بررسی و سایر بخش های مربوطه توسط ادارات گمرکی میتواند احتمال خطر را به پائین ترین سطح آن کاهش دهد.

3- کمبود ساحات گمرکی: به منظور کاهش خطر و جلوگیری از وقوع خطر، ریاست عمومی گمرکات ساحات گمرکی جدید را بر اساس نیاز سنجی و نظر به ضرورت در ولایات کشور ایجاد می نماید تا حدالامکان از ورود اموال در ساحات خارج از نظارت مامورین گمرکات و از عبور و حمل و نقل اموال محصول ناشده جلوگیری صورت گیرد.

4- قاچاق: قاچاق و ورود غیر قانونی اموال میتواند احتمال خطر را به بالاترین سطح آن افزایش دهد. بنابراین ریاست عمومی گمرکات با تشریک مساعی، تحکیم و توسعه همکاری با سایر ادارات داخلی و خارجی و سکتور خصوصی به جلوگیری از قاچاق و مبارزه سیستماتیک با آن می پردازند و این امر احتمال وقوع خطر را به گونه قابل ملاحظه ای کاهش می دهد.

5- مواد مخدر و دیگر مواد ممنوعه: ریاست عمومی گمرکات با درک و رعایت احکام تمامی معاهدات، کنوانسیون ها، موافقتنامه ها و پروتوکول هایی که افغانستان به آن ملحق شده از ورود و صدور غیر قانونی مواد مخدر، مواد روان گردان و مواد کیمیاوی اولیه (Precursors) تا حد الامکان و با استفاده از تمام امکانات دست داشته جلوگیری نموده و با عاملین آن طبق احکام قوانین برخورد قاطعانه می نماید. همچنان به منظور تحقق این هدف، ریاست عمومی گمرکات همکاری های خود را با

ارگانهای مختلف دیگر مانند وزارت مبارزه با مواد مخدر، دفتر سازمان ملل متحد در خصوص مواد مخدر و جرایم (UNODC) و پولیس مبارزه علیه مواد مخدر (CNPA) تحکیم و افزایش می بخشد.

6. معیارهای مدیریت خطر

مدیریت خطر در ریاست عمومی گمرکات مطابق با معیارهای پذیرفته شده بین المللی، معیارهای مندرج در ضمیمه عمومی فصل ششم از کنوانسیون بازنگری شده کیوتو، ماده هفتم موافقتنامه تسهیل تجارت و سایر معیارهای جهانی تنظیم می گردد. معیارها، اصول و پرنسپ های اساسی مدیریت خطر در عرصه های تقنینی، اداری، مدیریت خطر و در استفاده از تکنولوژی معلوماتی قرار ذیل بیان می گردد:

1- معیارهای عرصه تقنینی: در این رابطه مدیریت خطر به حیث پرنسپ در قالب یک یا چند حکم مشخص در قانون گمرکات پیش بینی می گردد و موارد و نکات عمده ذیل نیز در اسناد تقنینی در نظر گرفته می شود:

- رعایت انعطاف پذیری و راه حل های مقتضی برای کنترل و مدیریت خطر در تهیه اسناد تقنینی گمرکی تا تطبیق مدیریت خطر مربوط و استراتژی های اداری امکان پذیر گردد.
- پیش بینی اینکه مسئولیت پیروی و اطاعت پذیری از قانون بر عهده هر دو جانب یعنی دولت و تاجران می باشد.
- پیش بینی احکام و تدابیر تطبیقی یا مؤیدات برای اشخاص غیر اطاعت پذیر و قانون گریز.

2- معیارهای عرصه اداری: در استراتژی ها، برنامه ها و اقدامات اداری اصول و پرنسپ های ذیل مورد رعایت قرار می گیرد:

- انعطاف پذیری با در نظر گرفتن میزان خطر در استراتژی ها، برنامه ها و اقدامات اداری به عوض تجویز یا اتخاذ اقدام واحد و مشابه در برابر تمام انواع خطرات بدون تفکیک آنها.
- عدم اتکای محض به کنترل با برقراری تعادل و توازن بین کنترل و فراهم نمودن تسهیلات تجاری.
- در نظر گرفتن همزمان اقدامات تطبیقی و توجه به ارایه خدمات به مشتریان، مراجعین و اشخاص ذیربط به عوض اتکای محض به اقدامات تطبیقی و واکنشی.
- اتخاذ رویکرد مشورتی و همکاری متقابل با تاجران و اشخاص ذیربط و عدم اتکا به اقدام یکجانبه.
- عدم تمرکز محض به ارزیابی صحت و سقم معاملات و در عوض، توجه به ارزیابی از درست بودن سیستم ها و پروسیجرهای مورد استفاده تاجران.
- تفویض صلاحیت های اداری و استفاده از آن به عوض تهیه طرزالعملها و پروسیجرهای سخت و غیر انعطاف پذیر.

- افزایش تمرکز بر ارزیابی و بررسی های بعد از طی مراحل، به جای مداخله، ارزیابی و بررسی ها در جریان طی مراحل گمرکی اموال.

- ایجاد و تقویت سیستم موثر رسیدگی به اعتراضات.

3- معیارهای مشخص مدیریت خطر: معیارهای مشخص ذیل در چگونگی مدیریت خطر در نظر گرفته می شود:

- خودداری از چک صد فیصد و بدون تفکیک محموله ها و در عوض، تمرکز بر ساحات و عرصه های پرخطر یا دارای خطرات بالا و کاهش مداخله به حداقل آن در خصوص ساحات کم خطر.

- تمرکز بر معلومات و مدیریت آن برای استفاده در مدیریت خطر به جای تمرکز بر چک و کنترل فزیک.

- توجه به شناسایی تاجران و اشخاص اطاعت پذیر و غیر اطاعت پذیر به جای توجه محض به تاجران و اشخاص غیر اطاعت پذیر.

- خودداری از معطل گذاشتن و منوط کردن چک و کنترل به انجام تادیات یا پرداخت عوارض گمرکی.

- تشویق تاجران و اشخاصی که اطاعت پذیر شناخته شده و اعطای پاداش به آنها.

4- استفاده از سیستم ها و وسایل الکترونیک: استفاده از سیستم ها و وسایل الکترونیک امکان تطبیق

درست و موثر سیستم مدیریت خطر را میسر می سازد. از اینرو، استفاده از تکنولوژی معلوماتی برای طی مراحل گمرکی اموال به شکل الکترونیک یک ضرورت مبرم و اساسی برای موفقیت و تطبیق سیستم مدیریت خطر دانسته می شود.

5- رعایت معیارهای کنوانسیون بازرگاری شده کیوتو و احکام موافقتنامه تسهیل تجارت:

مشخصاً معیارهای 6.1 الی 6.10 مندرج در فصل ششم ضمیمه عمومی کنوانسیون و حکم ماده 7 (مشخصاً فقره 4 آن ماده) در رابطه با مدیریت خطر و چارچوب کاری سازمان تجارت جهانی و سازمان جهانی گمرکات در مورد مصونیت و تسهیل تجارت جهانی (3.2 ستون 1 - معیارها) رعایت می گردد.

6- معیار سیستم های مدیریت خطر: اداره گمرکات باید یک سیستم مدیریت خطر را به منظور

تشخیص محموله هایکه در آن احتمال خطر زیاد است ایجاد نماید و این سیستم باید به صورت خودکار (اتومات) فعالیت نماید. سیستم مذکور باید یک مکانیزم را برای ارزیابی تهدیدات خطر، شناسایی و هدف قرار دادن آن و اتخاذ تصمیم و روش های بهتر داشته باشد.

7- محموله یا کانتینر دارای خطر بلند: محموله یا کانتینر دارای خطر بلند آن است که معلومات کافی

در مورد پائین بودن خطر آن در دسترس نباشد و چنین وضعیت از سوی استخبارات گمرکی خطر بلند

دانسته شود و بر اساس معلومات امنیتی توسط میتود خاص نمره گذاری خطر، محموله به عنوان محموله دارای خطر بلند شناسایی شود.

8- معلومات قبلی الکترونیکی: اداره گمرکات ضرورت به معلومات قبلی الکترونیکی پیرامون محموله یا کانتینر داشته تا به اساس آن ارزیابی خطر صورت گرفته بتواند.

9- هدف قرار دادن خطر و ارتباطات: ادارات گمرکی جهت بررسی هماهنگ شده با دیگر ادارات از یک سلسه شیوه های هدف گیری خطر و تامین روابط هماهنگ و با میکانیزم های تبادل معلومات استفاده نماید این عناصر در پیشرفت های آینده در زمینه ای همکاری دوجانبه سیستم های کنترل کمک خواهد کرد.

10- اتخاذ تدابیر و اجراءات: ادارات گمرکات گزارش های احصائیوی را به شکل تخصصی و سیستماتیک حفظ و نگهداری می نماید. این گزارش ها علاوه بر سایر موارد و تدابیر شامل موارد ذیل میباشد:

- تعداد محموله های بررسی شده
- مجموعه محموله های دارای خطر
- بررسی های انجام شده محموله های دارای خطر بلند
- انجام بررسی های دارای خطر بلند توسط تکنالوژی (NII) non-instructive inspection ،
- بررسی محموله های دارای خطر بلند توسط وسایل NII و تفتیش فزیک
- بررسی محموله های دارای خطر بلند صرف به شکل فزیک
- زمان طی مراحل گمرکی و نتایج مثبت و منفی بررسی ها

7. پروسه مدیریت خطر

پروسه مدیریت خطر در مطابقت با رهنمودهای سازمان جهانی گمرکات پیرامون مدیریت خطر، شکل گرفته است که شامل هفت مرحله کلیدی ذیل می شود: (شکل 1)

مرحله 1: ایجاد زمینه: استراتژی تشکیلاتی و مدیریت خطر مشتمل است بر اهداف مشترک، معیارها و عناصر کلیدی، مسایل و جوانب دخیل در عرصه مدیریت خطر با در نظر داشت محیط و زمینه فعالیت های مشخص گمرک. پروسه مدیریت خطر را میتوان با توجه به سه نوع خطر که در ذیل مشخص شده است، تطبیق کرد:

1- مدیریت خطر استراتژییک: بر علاوه تشخیص و تفکیک معلومات کم اهمیت و مداخله در ساحات مورد ضرورت و با در نظر داشت تجارب قبلی، گمرکات با مطالعه همه جانبه ساحات و یا موارد خطر را که شامل مسایل اجتماعی (به شمول مواد مخدر، فیلم ها، موارد غیر اخلاقی و موارد مشابه)، صادرات و

واردات اجناس ممنوعه و غیر مجاز، اموال و اقلام مضر به صحت عامه، محیط زیست و مغایر پالیسی های تجارتي مانند (حقوق مالکیت فکری) اسهام و موارد مربوط به محصول گمرکی و مالیات میگردد، تشخیص می نماید.

2- مدیریت خطر عملیاتی: تشخیص مراحل کنترل در چنین موارد ضروری است چون اداره گمرک از جمله با خطراتی مواجه میگردد که ناشی از محاسبه و سنجش محصول و عوارض گمرکی و مالیات می باشد. به طور مثال، کنترل و تفتیش بعد از ترخیص که توسط تیم های تفتیش بعد از ترخیص بالای شرکت های تجارتي یا تجار صورت میگیرد؛ چگونگی استفاده موثر از کارمندان و توظیف تعداد کم کارمندان؛ و نظارت و کنترل دخول و خروج اموال توسط گدام دار که مسوول نگهداری اموال در گدام است. در این نوع کنترل، اموالی انتخاب میگردد که دارای خطر بلندتر باشد.

3- مدیریت خطر تکتیکی: این روش مدیریت خطر توسط کارمندانی مورد استفاده قرار می گیرد که در ساحه کار به شکل بالفعل سر و کار داشته و انجام فعالیت می نمایند. کارمندان با در نظر داشت طرزالعملهای نافذ و معلومات استخباراتی و با استفاده از تجارب و مهارت های خویش در رابطه با مواردی که به کنترل بیشتر ضرورت دارد، تصمیم می گیرند.

مرحله 2: تشخیص خطرات: تشخیص خطراتی که گاهی رخ می دهد و ممکن خطرات ناشی از آن تاثیرات منفی را بر اجراات و پروسه های گمرکی داشته باشد.

مرحله 3: تحلیل خطرات: در این مرحله خطرات با تمام ابعاد و جوانب و عواقب احتمالی آن تجزیه و تحلیل می گردد.

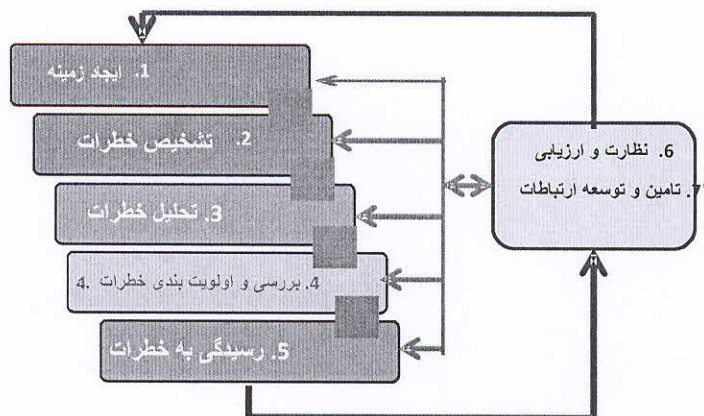
مرحله 4: تشخیص و اولویت بندی خطرات: در این مرحله میزان یا سطح خطرات احتمالی و درجه بندی خطرات غیر محتمل مطابق به اولویت های اداره مربوطه تشخیص و اولویت بندی می گردد.

مرحله 5: رسیدگی به خطرات: در این مرحله، گزینه های برتر و بهتر جهت رسیدگی به خطرات شناسایی شده انتخاب می گردد.

مرحله 6: نظارت و ارزیابی: در این مرحله خطرات به شکل دورانی نظارت و ارزیابی گردیده و راه حل های موثر برای کاهش خطرات مذکور ارایه و مورد اجرا قرار می گیرد.

مرحله 7: تامین و توسعه ارتباطات: در این مرحله به تامین، توسعه و تحکیم ارتباطات، مشوره و هماهنگی دوامدار با جوانب ذیدخل بشمول کارمندان در داخل اداره توجه صورت می گیرد.

شکل 1: پروسه مدیریت خطر

8. شیوه های تطبیق مدیریت خطر

تطبیق اسناد تقنینی گمرکی در مورد کمیشنکاران گمرکی و تجار و همچنان چک اسناد و اسکن نمودن اموال و ارسال اسناد بعد از ترخیص به تفتیش و نیز سایر بررسی های دقیق میتواند احتمال خطر را به حد اقل کاهش دهد. اما، در رابطه به تاجرانی که در فعالیت های خلاف قانون و انجام تخلفات دخیل اند ضرورت به یک سلسله اقدامات مانند بازرسی و اقدامات تطبیقی و تنفیذی توسط گمرکات میباشد. اقداماتی مانند تفتیش و بازرسی های عمومی، بررسی کامل محموله در ساحاتی که خطر بلند در آن متصور است صورت میگیرد. پاسخ و عکس العمل ریاست عمومی گمرکات به موارد نقض قانون و تخلفات باید متناسب به موارد نقض قانون و تخلف بوده و به اساس تعدد، تکرار و ماهیت آن مشخص گردد. تمام اقدامات تطبیقی مطابق قانون گمرکات صورت می گیرد.

9. ساختار تشکیلاتی مدیریت خطر

مسائل مربوط به مدیریت خطر در گمرک توسط کمیته مدیریت خطر و بخش مدیریت خطرات اداره میگردد که شرح مختصر وظایف این بخشها قرار ذیل میباشد.

1.9 کمیته های مدیریت خطر: به منظور مدیریت بهتر خطرات، نظارت و بررسی مسائل مهم دیگر، کمیته های سه گانه مدیریت خطرات قرار ذیل تشکیل می گردد.

الف: کمیته استراتژیک مدیریت خطر

این کمیته یک بخش مهم داخلی در ریاست عمومی گمرکات میباشد که جهت پلانگذاری و نظارت خطرات استراتژیک جلسات عادی را در سه ماه یکبار و جلسات فوق العاده را حسب الضرورت تدویر مینماید. کمیته مذکور رهنمایی های لازم را در ارتباط به مسائل مدیریت خطر یا خطر استراتژیک فراهم میسازد.

اعضای این کمیته متشکل از رؤسای ذیل میباشد:

- 1- رئیس عمومی گمرکات به حیث رئیس کمیته
- 2- رئیس تنفیذ قانون به حیث عضو
- 3- رئیس امور تخنیکی به حیث عضو
- 4- رئیس عملیاتی به حیث عضو
- 5- رئیس حمایت و انکشاف به حیث عضو

شعبه مدیریت عمومی جلوگیری از خطرات به حیث سکرتریت کمیته در جلسات آن اشتراک می نماید.

اهداف کلیدی این کمیته قرار ذیل میباشد:

- 1- حصول اطمینان از اینکه پلان های ریاست عمومی گمرکات با این پالیسی در مطابقت قرار دارد.
- 2- حصول اطمینان از اینکه پالیسی مدیریت خطر در تمام برنامه ها و فعالیت های گمرکی به شمول فعالیت های اداری، عملیاتی، پروسیجرها، برنامه های آموزشی و ارتقای ظرفیت مورد اجرا و تطبیق قرار می گیرد.
- 3- حصول اطمینان از اینکه ارزیابی و منظوری پروفایل هایی که از سوی بخش های ساحوی به شکل پیشنهادی توصل میورزد، صورت گرفته است.
- 4- تحلیل گزارش ها و بررسی خطرات و معلوماتی که از سوی بخش مدیریت خطر و بخش مرکزی استخبارات فراهم می گردد.

- 5- منظوری پروفایل استراتژیک در ارتباط اینکه ریاست عمومی گمرکات به کدام خطرات اولویت دهد.
- 6- حصول اطمینان از اینکه منابع ریاست عمومی گمرکات مطابق به ساحات بلند خطر شناسایی شده اختصاص داده میشوند.
- 7- تشخیص ساحات جغرافیایی برای عملیات تیم های بررسی گمرک.

ب: کمیته عملیاتی مدیریت خطر

این کمیته توسط رئیس عملیاتی رهبری میشود و حداقل در هر ماه یکبار تدویر جلسه مینماید و جلسات فوق العاده آن بنا بر نیازمندی های لازم عملیاتی تدویر میگردد.

این کمیته متشکل از اعضای ذیل می باشد:

1. رئیس عملیاتی به حیث رئیس کمیته
2. آمر آسیکودا به حیث عضو
3. آمر قیمتگذاری به حیث عضو
4. آمر تعرفه به حیث عضو
5. آمر تفتیش بعد از ترخیص اموال به حیث عضو
6. آمر مراقبت سیار به حیث عضو
7. آمر جلوگیری از تخلفات گمرکی به حیث عضو
8. مدیر عمومی جلوگیری از خطرات گمرکی به حیث عضو

رئیس کمیته می تواند آمرین دیگر بخش های ریاست عمومی گمرکات را نیز در صورت ضرورت به جلسات این کمیته دعوت نماید.

وظایف عمده این کمیته عبارت اند از:

- 1- حصول اطمینان از اینکه پلان های مدیریت خطر با پالیسی مدیریت خطر و پلان استراتژیک ریاست عمومی گمرکات در مطابقت قرار دارد.
- 2- تحلیل گزارش ها و ارزیابی خطر که از سوی بخش مدیریت خطر (RMU)، بخش مرکزی استخبارات (CIU) و کمیته های مرکزی و ولایتی مدیریت خطر فراهم می گردند.
- 3- تهیه گزارشات و طرح های پیشنهادی برای کمیته استراتژیک مدیریت خطر.
- 4- پیشنهاد به منظور کنترل بهتر و تخصیص منابع غرض کنترل خطرهای شناسایی شده به مراجع ذیصلاح.
- 5- پیشنهاد پروفایل های خطر به کمیته استراتژیک غرض منظوری.
- 6- بررسی پروفایل ها به منظور شناسایی تاثیرات احتمالی آن بالای تجارت.

ج: کمیته‌های ولایتی مدیریت خطر

این کمیته‌ها از جانب رؤسای ولایات مربوطه رهبری و در هر دو هفته یکبار تدویر جلسه مینمایند.

این کمیته از اعضای ذیل تشکیل می‌گردد:

1. رئیس و یا آمر گمرک ولایتی به حیث رئیس کمیته.
2. آمر واردات به حیث عضو
3. مدیر عمومی بررسی گمرک به حیث عضو
4. مدیر عمومی مراقبت سیار به حیث عضو
5. مدیر عمومی تفتیش بعد از ترخیص اموال به حیث عضو

رئیس کمیته می‌تواند کارمندان دیگر را نیز در صورت نیاز جهت اشتراک در جلسات کمیته دعوت نماید.

وظایف عمده این کمیته قرار ذیل می‌باشد:

- 1- حصول اطمینان از اینکه پلان‌های تاکتیکی ولایتی مدیریت خطر با پلان‌های عملیاتی، پالیسی مدیریت خطر و پلان استراتژیک ریاست عمومی گمرکات مطابقت دارد.
- 2- حصول اطمینان از اینکه پالیسی مدیریت خطر در تمام عرصه‌های فعالیت گمرک‌های ولایتی از جمله در بخش‌های عملیاتی، اداری، طرزالعمل‌ها و بخش‌های آموزشی تطبیق می‌گردد.
- 3- دریافت و ارزیابی مشخصات (پروفایل) درخواست‌های خطر که از جانب ساحات عملیاتی در گمرک مربوط قبل از ارسال آن به دفتر مرکزی کمیته مدیریت خطر عملیاتی پیشنهاد شده باشد.
- 4- تحلیل گزارش‌ها و ارزیابی خطرهایی که در ساحه موجود است.
- 5- حصول اطمینان از ثبت نظریات و شرح نکات مهم در خصوص نتایج اقدامات گمرکی حین طی مراحل اسناد به شمول تشریح اموال در سیستم آسیکودا و ارائه گزارش آن به مرکز.
- 6- حصول اطمینان از آموزش کارکنان گمرک‌های ولایتی در ارتباط به مدیریت خطر.
- 7- نظارت از فعالیت‌های پرخطر، تهیه گزارشات هفته وار و ماهوار و ارائه طرح‌های پیشنهادی به کمیته عملیاتی مدیریت خطر.
- 8- حصول اطمینان از اینکه منابع گمرک‌های ولایتی به ساحات بلند خطر شناسایی شده اختصاص داده می‌شوند.
- 9- تقاضای ابزارهای مناسب جهت کاهش خطرات شناسایی شده برای ادارات مربوطه شان.

2.9 بخش مدیریت خطر (RMU): این بخش به حیث بخش مسؤول تنظیم فعالیت‌های مدیریت خطر

دارای وظایف عمده ذیل می‌باشد:

1- بررسی معلومات استراتژیک که از سوی بخش مرکزی استخبارات به منظور شناسایی اولویت بندی و رسیدگی خطرات تشخیص شده ارائه میشوند.

2- پیشنهاد پلان کاری به کمیته استراتژیک مدیریت خطر به منظور کاهش احتمال خطر و عواقب خطرات.

3- نظارت و ارزیابی پلان های مدیریت خطر در ادارات گمرکی.

4- حصول اطمینان ازینکه خطرات تشخیص شده توسط تیم های کنترولی و تفتیش بعد از ترخیص اموال در پلان های مدیریت خطر شامل شده باشد.

5- ارزیابی مشخصات پروفایل های سایر ادارات دولتی که با ریاست عمومی گمرکات وظایف مشترک دارند.

6- مقایسه و ارزیابی معلومات ارائه شده ذریعه آمریت استخبارات.

3.9 بخش مرکزی استخبارات: این بخش مسؤول تهیه معلومات به منظور شناسایی اشخاص دخیل در فعالیت های غیرقانونی و قاچاقی می باشد. شریک ساختن و تبادل معلومات با سایر ادارات ذیربط جهت حمایت و دست یافتن به اهداف استراتژیک ریاست عمومی گمرکات و مشخصاً جلوگیری از ضیاع عواید و تشخیص نقل و انتقالات غیر قانونی و اموال ممنوعه از جمله مهمترین وظایف این بخش می باشد.

قابل تذکر است که تمام پروسه های مدیریت خطر بصورت مکمل درج اسناد گردیده و با خطرات شناسایی شده مقایسه و نتایج آن نیز ثبت میگردد تا در پلان های آینده مورد استفاده قرار گیرد.

مسئولیت مدیریت خطر از بالا به پائین با رعایت سلسله مراتب اداری یعنی از رییس عمومی گمرکات به رؤسا و آمرین و سایر کارمندان ریاست عمومی گمرکات انتقال مییابد.

هرم مسئولیت مدیریت خطر

شکل 2: سلسله مراتب مسئولیت مدیریت خطر

10. تهیه پروسیجرها، طرزالعملها و دیگر اسناد

جهت تطبیق این پالیسی به شکل دقیق و موثر، استفاده از شیوه های معیاری، قابل بررسی و شفاف در زمینه مدیریت، ایجاد و تهیه پروفایل های خطر، تهیه پروسیجرها و طرزالعملهای معیاری بر اساس اصول و پرنسیپ های مندرج در این پالیسی تهیه می گردد.

علاوه بر آن، رهنمودها، پروفایل ها، فورمه ها و دیگر اسناد مورد لزوم نیز عندالضرورت از جانب ریاست عمومی گمرکات تهیه و تطبیق می گردد.

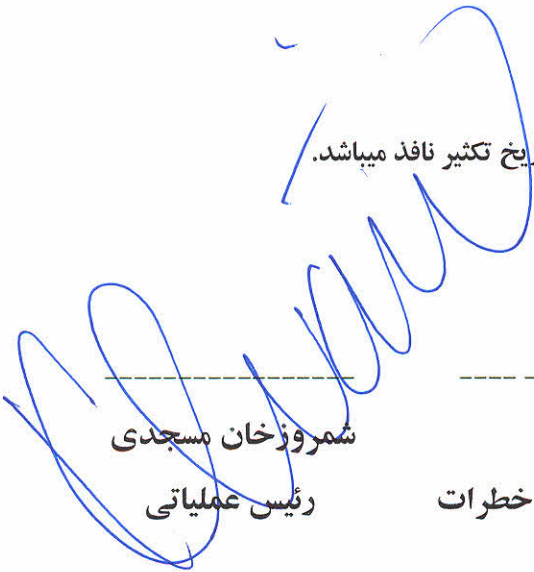
ثبت و منظوری تمام پروفایل های خطر به صورت درست و مقتضی نقش مهمی در مدیریت بهتر و کاهش خطر، کاهش فساد و تطبیق این پالیسی ایفا می نماید. از اینرو، تهیه پروفایل های خطر و استفاده از آن الزامی بوده و مهمترین قدم در راستای تحقق مدیریت خطر می باشد.

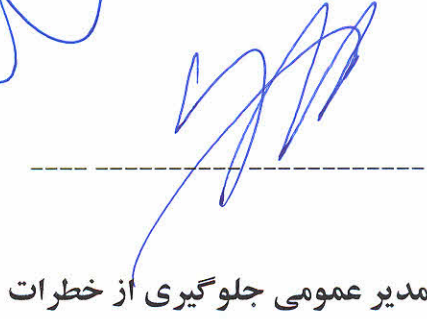
برای تطبیق یکسان و موثر مدیریت خطر در ریاست عمومی گمرکات فورمه های معیاری مورد استفاده قرار میگیرد که از جمله فورمه درخواست به عنوان نمونه در ذیل توضیح میگردد:

فورمه درخواست پروفایل اسیکودا (APR1): در صورت نیاز فوری و عاجل به ارائه و منظوری پروفایل خطر، کمیته مدیریت خطر صلاحیت دارد که بدون خانه پری نمودن فورمه (APR1) پروفایل خطر را به صورت شفاهی تایید نماید. بعد از تایید شفاهی، فورمه (APR1) در زودترین فرصت ممکن (در مدت 72 ساعت بعد از تصویب) خانه پری می شود. در صورتیکه درخواست از سوی وزارتخانه ها و ادارات مختلف صورت گرفته باشد در آن صورت بخش استخبارات مرکزی مسوولیت تکمیل فورم ارزیابی استخباراتی را به نمایندگی از وزارت خانه مربوطه دارا می باشد.

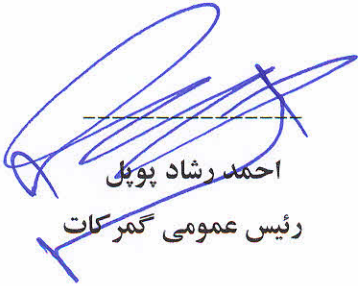
11. انفاذ

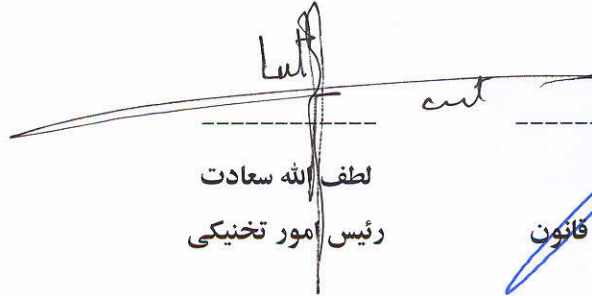
این پالیسی پس از منظوری مقام ذیصلاح و 15 روز بعد از تاریخ تکثیر نافذ میباشد.

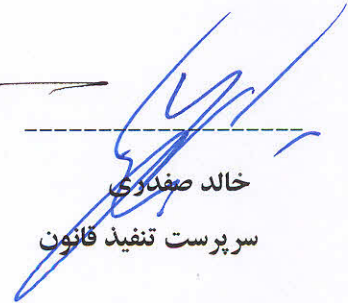

شمروز خان مسجدی
رئیس عملیاتی

مدیر عمومی جلوگیری از خطرات

آمریت تقنین

احمد رشاد پوپل
رئیس عمومی گمرکات

لطف الله سعادت
رئیس امور تخنیکي

خالد صفدري
سرپرست تنفيذ قانون

منظوری مقام محترم وزارت مالیه

